

Jak dobrze wykorzystać możliwości doksztalcenia i przekształcenia kadry nauczycielskiej szkół branżowych przy współpracy z przedsiębiorstwami lub/i wyższymi szkołami technicznymi?

Doskonalenie i doksztalcenie kadry nauczycielskiej szkół branżowych stanowi obecnie ogromne wyzwanie, ale również jest konieczne do przeprowadzenia realnej odbudowy prestiżu kształcenia zawodowego w Polsce. Przemysł 4.0 na stałe wpisał się już w zmiany funkcjonowania przedsiębiorstw w branży motoryzacyjnej. Podobne zmiany zajść muszą również w obszarze kształcenia zawodowego. Nie osiągniemy tego bez odpowiedniego przygotowania i kształtowania kompetencji nauczycieli zawodu. Kroki w tym kierunku zostały poczynione począwszy od 1 września 2019 roku, gdzie jednym z zadań dyrektora szkoły stało się organizowanie obowiązkowych szkoleń branżowych dla nauczycieli.

Zmiany, które zostały zaproponowane w ustawie wprowadziły nowe rozwiązania w zakresie podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, uwzględniając również mechanizmy włączające wszystkich kluczowych partnerów kształcenia zawodowego.

Szkolenia branżowe dla nauczycieli (Ustawa Karta Nauczyciela – art. 70)

Zgodnie z ust. 1 powyższej regulacji nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciele praktycznej nauki zawodu, zatrudnieni w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe (...), są obowiązani doskonalić umiejętności i kwalifikacje zawodowe potrzebne do wykonywania pracy poprzez uczestniczenie w szkoleniach branżowych realizowanych w trzyletnich cyklach, w łącznym wymiarze **40 godzin** w cyklu. Obowiązkowe szkolenia branżowe realizowane i organizowane będą we współpracy z pracodawcami z branży związanej z nauczaniem przez nauczyciela zawodem. Wskazane w przepisach zostały również szczególne przypadki, w jakich nauczyciele mogą zostać zwolnieni z tego obowiązku i dotyczą one aktywnych zawodowo nauczycieli, a także możliwości wliczenia godzin doskonalenia zawodowego realizowanego u pracodawców w ramach regionalnych programów operacyjnych.

W uzasadnieniu do wprowadzanych zmian wskazano również cele, jakimi jest doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do wykonywania pracy, w tym w szczególności:

- zapoznanie z technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie,
- zapoznanie z urządzeniami, narzędziami i innym sprzętem technicznym stosowanym w procesach produkcyjnych lub usługowych,
- poznanie specyfiki pracy w rzeczywistych warunkach w branży związanej z nauczaniem zawodem,
- doskonalenie praktycznych umiejętności zastosowania wiedzy teoretycznej,
- zdobycie nowych doświadczeń zawodowych,
- nawiązanie kontaktów zawodowych umożliwiających ich wykorzystanie w procesie kształcenia zawodowego,
- doskonalenie umiejętności interpersonalnych w bezpośrednim kontakcie z pracownikami,
- rozpoznanie potrzeb i możliwości zatrudnienia absolwentów szkół na regionalnym lub lokalnym rynku pracy.

Ministerstwo Edukacji Narodowej wraz z zaproponowaną zmianą wskazało możliwości realizacji finansowania szkoleń branżowych dla nauczycieli z następujących źródeł:

- środków przedsiębiorców przyjmujących nauczycieli na szkolenia,
- środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego pozyskiwane na zasadach kursów,
- środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły,
- środków pochodzących z programów edukacyjnych Unii Europejskiej – np. Program Erasmus+

Zgodnie z art. 70a. ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela organy prowadzące zobowiązane są wyodrębnić w budżetach szkół środki na dofinansowanie doskonalenia nauczycieli, z uwzględnieniem szkoleń branżowych, w wysokości **0,8 %** planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Jest to zatem kwota w wysokości

ok. 30-35 tys. złotych rocznie dla szkoły, w której zatrudnionych jest ok. 60 nauczycieli. Jeżeli tę kwotę porównamy z kosztami kilkudniowych szkoleń w zakresie technologii wykorzystywanych w Przemysle 4.0, oznaczać to będzie, że roczna kwota wystarczy na sfinansowanie rynkowych szkoleń dla ok. **4-6 nauczycieli rocznie**.

Jak radzą sobie obecnie szkoły, czy pomocna jest współpraca z pracodawcami?

Wsparcie w doskonaleniu nauczycieli stanowią obecnie najczęściej dwa główne źródła finansowania. Z uwagi na zbyt niskie kwoty przeznaczone w ramach dofinansowania doskonalenia nauczycieli przewidzianych w budżetach szkół, które uniemożliwiają realizacji fachowych szkoleń branżowych, dyrektorzy szkół sięgają najczęściej po środki z Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w priorytetach wydatkowania środków KFS na rok 2019 oraz 2020 ujął wsparcie realizacji szkoleń dla instruktorów praktycznej nauki zawodu bądź osób mających zamiar podjęcia się tego zajęcia, opiekunów praktyk zawodowych i opiekunów stażu uczniowskiego oraz szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego. Dzięki temu na chwilę obecną dyrektorzy szkół uprawnieni są nadal do ubiegania się o przedmiotowe środki wspierające. Takie działania podejmowane są obecnie w wielu szkołach w całym kraju.

Kolejną możliwością, która również strategicznie traktuje podnoszenie kwalifikacji przez nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz nauczycieli praktycznej nauki zawodu są środki zgromadzone w regionalnych programach operacyjnych. Dzięki nim nauczyciele realizować mogą zarówno studia podyplomowe, jak i specjalistyczne kursy i szkolenia nastawione na uzyskiwanie formalnych kwalifikacji. W wielu szkołach, realizujących projekty z zakresu podniesienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, realizowanych ze środków regionalnych, jest obowiązkowe szkolenie i doskonalenie nauczycieli, jako jedno z zadań wspierających kształcenie młodzieży oraz doposażenie szkół.

Poza tymi formami firmy coraz częściej wychodzą naprzeciw oczekiwaniom dyrektorów i nauczycieli szkół, proponując projekty realizowane w ramach własnych działań, których częścią są również szkolenia i warsztaty dla nauczycieli. Jest to oczywiście realizacja strategii społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR), z której szkoły coraz chętniej i częściej korzystają. Przykładem mogą być tutaj projekty firmy Bosch, która szkoli zarówno uczniów, jak i nauczycieli w całym kraju.

Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do wykonywania pracy zawodowej nauczycieli jest zadaniem niełatwym, jednak koniecznym do uzyskania oczekiwanego efektu poprawy jakości kształcenia zawodowego w naszym kraju. Szkolenia branżowe powinny zatem stanowić najważniejszą rolę w doskonaleniu i doksztalceniu nauczycieli kształcących zawodowo.

Autor: **Krzysztof Świerk**

Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Kaczkach Średnich, członek Rady Sektorowej ds. Kompetencji Przemysłu Motoryzacyjnego z uwzględnieniem Elektromobilności, główny specjalista ds. współpracy z pracodawcami Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ekspert Polskiej Izby Motoryzacji. Pełnił funkcję kierownika szkolenia praktycznego, a także eksperta krajowego Systemu Transferu i Akumulacji Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym (ECVET). Ukończył Politechnikę Poznańską na kierunku Mechanika i Budowa Maszyn. W przeszłości związany z przemysłem, pracował dla Volkswagen A.G. Ekspert wdrożenia programu oraz partnerstw społecznych projektu „Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego”. Inicjator i koordynator wielu krajowych i międzynarodowych działań oraz projektów rozwoju kwalifikacji zgodnie z potrzebami rynku pracy. Posiada bogate doświadczenie na płaszczyźnie współpracy szkoła – biznes. Autor działań w zakresie realizacji elastycznych ścieżek kształcenia oraz kompetencji kluczowych dla przemysłu.

